

Educația ne zâmbeste tuturor!

Raport de cercetare și recomandări politici publice Octombrie 2010, București

CUPRINS

Prezentare proiect.....	3
Măsuri afirmative.....	7
Context.....	11
Aspecte problematice.....	12
Soluții propuse.....	21

PREZENTARE PROIECT

Proiectul „**Educația ne zâmbește tuturor**” a fost elaborat în cadrul Clubului Academic de Studii Europene și a fost finanțat în cadrul *Programului Tineret în Acțiune*, Acțiunea 5.1 „Întâlniri ale tinerilor și ale responsabililor de politici de tineret”, la termenul 1 aprilie 2010. *Programul Tineret în Acțiune*, cu finanțare de la Comisia Europeană, vizează promovarea cetățeniei active în rândul tinerilor, dezvoltarea sentimentelor de solidaritate și toleranță, sprijinirea înțelegerii reciproce între tinerii din diferite țări, promovarea cooperării europene și contribuția la îmbunătățirea calității sistemelor de susținere a activității de tineret.

Clubul Academic de Studii Europene este un proiect care a evoluat din mai multe inițiative academice și de cercetare. Clubul Academic de Studii Europene are ca fundament dorința unor tineri doctoranzi, cercetători și studenți de a-și concretiza abilitățile și competențele în direcția analizei de politici publice și a recomandărilor legitime de politici publice europene. Preocupările noastre de cercetare se concentrează asupra chestiunilor cheie din studiile europene, instituții și politici europene, guvernanta europeană și relațiile internaționale ale Uniunii Europene.

Proiectul „EducaȚia ne zâmbește tuturor!” a pornit de la ideea necesității integrării unui număr cât mai mare de tineri romi în învățământul superior astfel încât **tema centrală** a fost următoarea: „Absolvirea învățământului superior de către un număr tot mai mare de tineri de etnie romă conduce la dezvoltarea economică și socială a diferitelor comunități și contribuie astfel la atingerea obiectivelor politicii de coeziune”.

Obiectivul general al proiectului a fost încurajarea cooperării între tineri români și cei aparținând etniei rome în vederea propunerii unor soluții de rezolvare a problemelor sistemului locuri alocate pentru studenții romi în universități de către organele autorizate și asigurarea astfel, a participării tinerilor de etnie romă cu studii universitare la atingerea

obiectivelor politicii de coeziune. Acesta s-a desfășurat în perioada iulie 2010 – ianuarie 2011, având ca activitate centrală desfășurarea unui seminar în București, în perioada **20 – 24 octombrie**, la care au participat responsabili de politici publice la nivel național, experți și reprezentanți ai unor importante ONG-uri ce își dedică activitățile rezolvării problemelor minorității romă.

În cadrul proiectului „Educația ne zâmbește tuturor” au fost desfășurate o serie de activități la care au participat, în principal, echipe formate din câte trei tineri – cel puțin un membru al echipei fiind de etnie romă. Profilul participanților a prevăzut ca cei 21 de tineri - provenind din șase centre universitare: București, Iași, Cluj, Craiova, Oradea și Timișoara – să aibă vârste cuprinse între 18-30 ani și să fie rezidenți legali în România, aceștia participând la toate etapele de implementare a proiectului. S-a urmărit obținerea echilibrului de gen, cât și a celui etnic, iar selecția finală s-a realizat pe baza unei scrisori de motivație prin care tinerii au fost rugați să-și argumenteze interesul pentru participarea la acest seminar.

Principalele **activități** ce s-au desfășurat în cadrul proiectului s-au concentrat în jurul seminarului ce a avut loc în luna **octombrie** și au avut în vedere pregătirea seminarului, implementarea sa și diseminarea rezultatelor obținute.

Activitatea principală a proiectului a fost reprezentată de seminar - întâlnirea propriu-zisă a tinerilor. La această întâlnire au participat cei 21 de tineri implicați în proiect, echipa de proiect formată din 4 membri, reprezentanți ai ONG-urilor de profil, Parlamentul României, precum și experți în politicile vizate de acest proiect și facilitatorii activității. Rezultatul concret al activităților din cadrul seminarului este reprezentat de acest raport ce identifică principalele probleme ale politicii locurilor alocate pentru romi în universități și propuneri de rezolvare a acestor probleme. Rezultatele obținute în cadrul seminarului au fost prezentate de către doi membri din echipa de proiect împreună cu cei

3 tineri în fiecare oraș implicat în proiect, în cadrul liceelor pentru a crește vizibilitatea acestei politici.

Activitățile ce s-au desfășurat în cadrul proiectului au avut scopul de a atinge anumite obiective specifice:

- Identificarea concreta a problemelor existente și găsirea unor soluții în ceea ce privește programul locuri alocate pentru studenții romi în universități;

Acest obiectiv a fost atins prin studiul pe care l-au realizat tinerii participanți la nivelul propriei universități și comunități și prin lucrul în echipă, iar rezultatul concret fiind acest raport

- Asigurarea condițiilor necesare unei cunoașteri reciproce a tinerilor participanți - aparținând etniei majoritare și celei romi – a unui dialog intercultural și creării unor relații de durată între aceștia;

Obiectivul a fost atins atât în perioada de pregătire a seminarului ce a avut loc în București, dar mai ales pe parcursul acestuia, atunci când tinerii au participat la diverse activități specifice unui workshop, dar și de relaxare, iar rezultatul concret a fost crearea unei rețele a participanților.

- Crearea cadrului necesar pentru facilitarea colaborării între tinerii participanți, ONG-uri de profil, experți și responsabili de politici;

Obiectivul a fost atins prin organizarea unei mese rotunde, după finalizarea workshop-ului în care tinerii participanți au avut ocazia de a discuta rezultatele lor cu experți și responsabili de politici și de a primi feedback de la aceștia. De asemenea, pe tot parcursul workshop-ului, tinerii au fost asistați de reprezentanți ai unor ONG-uri de profil.

- Sensibilizarea opiniei publice cu privire la faptul că și romii pot aduce plus valoare în societate mai ales în condițiile în care pot beneficia într-un număr mai mare de învățământ universitar și li se acordă șanse egale pe piața muncii.

Atingerea acestui obiectiv s-a realizat printr-o activitate în aer liber, în Parcul Tineretului din București ce a presupus transmiterea unor mesaje cheie și a unor materiale personalizate pentru a atrage atenția asupra importanței participării tinerilor romi la dezvoltarea economică și socială a României.

MĂSURILE AFIRMATIVE

Măsurile afirmative / speciale, numite uneori „discriminare pozitivă” stau la baza sistemului postbelic de *protecție a minorităților naționale* alături de *principiul drepturilor și libertăților fundamentale* aplicate persoanelor care aparțin minorităților naționale, precum și *principiul nediscriminării*, care adaugă drepturilor individuale cerința explicită de excludere a oricărei discriminări pe bază de origine națională, etnică, rasială sau religioasă¹.

Termenul de măsuri afirmative a fost folosit pentru prima dată de către președintele SUA, John F. Kennedy, în 1961, cu ocazia creării *Comitetului de Șanse Egale pe Piața Muncii (Committee on Equal Employment Opportunity)* care avea misiunea de a încuraja firmele care contractau fonduri federale de la stat să integreze în cadrul proiectelor persoane fără a se ține cont de rasă, credință, culoare ori origine națională.² *Discriminarea pozitivă / acțiunea afirmativă se referă la promovarea și punerea în aplicare a unor programe care urmăresc să remedieze efectele produse de anumite discriminări manifestate în trecut, suferite de diferiți indivizi, în sfera muncii, a educației etc., și de a preveni reapariția și re-manifestarea acestor discriminări.* Acțiunea afirmativă a fost promovată îndeosebi în sfera muncii și a educației. Discriminarea pozitivă / acțiunea afirmativă se distinge însă oarecum de anti-discriminare sau legile ce promovează oportunități egale (care interzic tratamentul inegal), deoarece propune *măsuri corective pozitive* focalizate în mod expres pe persoanele/ grupurile care au suferit în trecut diverse discriminări³. Măsurile afirmative nu se bazează pe cote și nici nu presupune să favorizeze, la angajare sau în alte contexte, candidații slab pregătiți.

¹ Andreescu, Gabriel. *Națiuni și Minorități*. Iași: Polirom, 2004, pag. 104;

² http://www.aclu.org/FilesPDFs/affirmative_action99.pdf

³ <http://www.iccv.ro/index.php/ro/component/content/article/85-ds-e/138-ds-egalitate>, accesat ultima dată la 5 octombrie 2010

Prin măsurile afirmative statul poate lua măsuri speciale, incluzând finanțarea unor instituții educative, a unor locuri în administrație până la introducerea unor cote în ocuparea funcțiilor în stat, în favoarea unor grupuri dezavantajate. Necesitatea adoptării unor astfel de măsuri a apărut limpede atunci când s-a conștientizat nevoia realizării concrete a egalității, a non-discriminării între persoane.⁴ Politicile care promovează măsurile afirmative sunt implementate în moduri diferite la nivel internațional. În unele cazuri, măsurile afirmative sunt stipulate în constituția statelor (India și Malaiezia) și sunt implementate de către administrația locală și centrală fără să aibă parte de o monitorizare externă riguroasă. În alte cazuri, cum ar fi în SUA, chiar dacă constituția nu prevede măsuri afirmative, există o serie de programe care s-au dezvoltat datorită legislației și a intervenției juridice combinate cu un sistem complex de monitorizare și promovare a măsurilor afirmative⁵.

În ceea ce privește situația din țara noastră, punctăm următoarele aspecte:

- începând cu anul universitar 1992-1993, Facultății de Sociologie și Asistență Socială a Universității București i-au fost alocate de către MEC 10 locuri distincte pentru candidații de etnie romă. „Debutul programului de „discriminare pozitivă“ a început odată cu anul universitar 1992-1993, la inițiativa Catedrei de Asistență Socială a Universității București. Programul viza alocarea a 10 locuri distincte pentru candidații romi la secția de Asistență Socială a Universității București, programul fiind preluat, din anul universitar 1993-1994 și de alte catedre de profil ale Universităților din Cluj, Iași, Timișoara (sursa: conf. univ. dr. Gheorghe Sarău; www.edu.ro), prima promoție de

⁴ Andreescu, Gabriel. Cultura Română împotriva acțiunii afirmative. În *Observatorul Cultural*. nr 20, iulie 200, disponibil la http://www.observatorcultural.ro/Cultura-romana-impotriva-actiunii-afirmative*articleID_5801-articles_details.html, accesat ultima dată la 05 octombrie 2010

⁵ Faundez Julio, *Affirmative Action*, ed. International Labour Office, Geneva, 1994, p. 27

studenți romi pe locuri distincte absolvind în anul 1996 și fiind constituită din trei studente.

- La 15 aprilie 1998, Ministerul Educației Naționale a emis Ordinul nr. 3577, prin care s-a sprijinit, prin măsuri reale, afirmative, accesul elevilor și tinerilor romi în învățământul superior, acordându-se 144 de locuri distincte pentru candidații romi (ocupate în proporție de 85% (sursa: conf. univ. dr. Gheorghe Sarău; www.edu.ro).
- Începând cu anul univ. 1992-1993, pentru prima dată în învățământul superior românesc, prof. Gheorghe Sarău a inițat studiul limbii romani la Facultatea de Limbi și Literaturi Străine a Universității din București, ținând un curs facultativ (opțional) de limba romani. Acest curs se adresează și în prezent tuturor studenților care doresc să cunoască sau să aprofundeze limba romani.
- În anul 1998, în baza Ordinului Ministerului Educației Naționale nr. 5083/26.11.1998, tinerii romi au fost sprijiniți pentru a studia, în număr cât mai mare, în școli profesionale, licee și universități. Astfel, candidații pot concura, la orice nivel, pentru ocuparea locurilor alocate prin discriminare pozitivă pentru romi prezentând o recomandare scrisă din partea președintelui unei organizații civice, culturale sau politice a romilor (sursă: O.M. nr. 5083/26.11-1998 cu privire la sprijinirea accesului în școli profesionale, licee și universități al tinerilor romi)⁶.

⁶ Informații preluate din Romii din România – repere prin istorie
http://www.studiidecaz.ro/images/attach_com/296-158.pdf

Echipe de cercetare Studente și Studenți:

Universitatea București: Vișan Alexandru, Sima Doina Cristina, Olteanu Cătălina
Universitatea Babeș-Bolyai: Mihaela Ștefana Ignea, Elena Claudia Lăcătuș, Rafael Florian Soci
Universitatea din Oradea: Ianoșteac Milka, Horge Lavinia, Petruț Cristina
Universitatea de Vest, Timișoara: Lupu Ioan, Țobîrnac Mihai, Petruț Denisa
Școala Națională de Studii Politice și Administrative SNSPA: Lungu Ana Maria, Tabă Tudorel, Iacob Diana Teodora
Universitatea din Craiova: Andronache Răzvan Marius, Brebenel Ștedan Emanuel, Călinescu Luiza Alexandra
Universitatea Alexandru Ioan Cuza, Iași: Ilie Anda Iuliana, Tănasă Sabina, Lăzărică Iulian

Facilitatoare: Carmen Gheorghe
Alice Iancu

Precizare terminologică: În cadrul atelierelor de lucru cu participanții la proiect a fost dezbătută și discutată sintagma „locuri speciale pentru studenții romi”. În urma discuțiilor s-a decis renunțarea la această formulare, considerată nepotrivită. Astfel în cadrul activităților proiectului și a raportului de față vor fi folosite expresii alternative, de exemplu „locuri alocate pentru studenții romi”.

Context

Universitățile în cadrul cărora s-au desfășurat cercetările diferă considerabil în ceea ce privește anul implementării politicilor afirmative pentru locuri alocate persoanelor de etnie romă.

De exemplu Universitatea din Craiova a început această politică în anii 1998-1999, în timp ce unele facultăți din cadrul Universității din București, au făcut-o mult mai târziu (de exemplu, Facultatea de Drept din cadrul Universității București a alocat pentru prima oară locuri în 2010).

Numărul de locuri alocate variază în funcție de cerere și disponibilitate instituțională. Situația conform datelor obținute se prezintă astfel:

Număr locuri alocate

Universitatea din Oradea: 27 locuri

Universitatea București: 60 locuri

Școala Națională de Studii Politice și Administrative SNSPA, București: 15 locuri

Universitatea Alexandru Ioan Cuza, Iași: 5 locuri/facultate

Universitatea de Vest, Timișoara: 30 locuri

Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj Napoca: 60 locuri

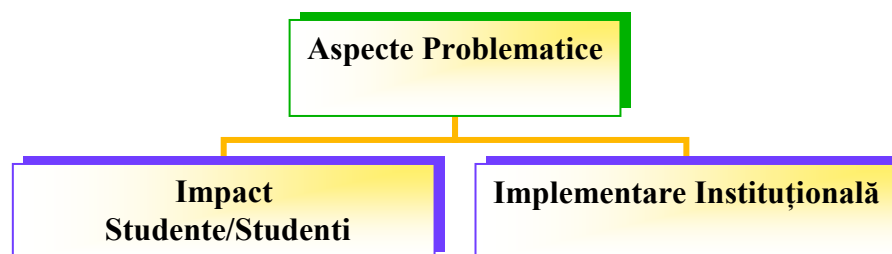
Universitatea din Craiova: 46 locuri

Prezentul Raport urmărește stabilirea unor aspecte problematice în implementarea acestui tip de politici afirmative, dar și semnalizarea de bune practici, precum și identificarea unor posibile soluții privind prevederi legislative, strategii sau politici viitoare.

Aspecte problematice

În urma cercetărilor efectuate de participanți au putut fi identificate mai multe aspecte problematice. Acestea diferă considerabil în unele cazuri de la o instituție de învățământ superior la alta. În cadrul proiectului participanții, facilitatorii și grupul țintă au abordat diferite aspecte ale locurilor alocate studenților romi în cadrul universităților din România: gradul de integrare al studenților vizați în învățământul superior, atât în ceea ce privește relațiile cu colegii cât și cele cu reprezentanții universității (profesori sau aparat administrativ), promovabilitatea studenților vizați, gradul de monitorizare și evaluare a acestei politici de către universități și concluziile care pot fi extrase.

Cercetările au relevat importanța abordării a două paliere distincte, asumată fiind interdependența dintre acestea: universitățile însele pe de o parte și studenții vizați de politicile afirmative, pe de altă parte. Cu alte cuvinte, atât **modalitățile de implementare și monitorizare** a acestei politici la nivel universitar cât și **impactul** asupra grupului țintă.

Aspecte problematice instituționale

1. Lipsa transparenței instituționale

În cele mai multe cazuri, Universitățile nu au baze de date centralizate și transparente. A fost dificil de stabilit în ce măsură unele date nu au putut fi obținute pentru că nu existau baze centralizate- indicând probleme în monitorizarea politicii- sau pentru că acestea nu erau considerate de către personalul administrativ drept informații publice- indicând lipsa transparenței instituționale. Obținerea datelor necesare a fost îngreunată fie de lipsa efectivă a centralizării și a unor baze de date disponibile, fie de personalul administrativ al universităților care a ezitat să ofere datele necesare, invocând uneori caracterul personal al acestora. Menționăm că participanții la proiect nu au solicitat altceva decât date cantitative centralizate, care nu conțineau datele personale ale studenților individuali.

În cazul Universității din București, de exemplu, nu au putut fi colectate date detaliate cu privire la locurile alocate, la promovabilitate sau la gradul de integrare al studenților vizați de politicile afirmative în mediul academic. Acesta situație a reprezentat o extremă negativă în ceea ce privește lipsa de baze de date centralizate și transparente. Majoritatea cazurilor s-au situat în puncte diferite pe un continuum al transparenței și monitorizării, punând la dispoziția participanților la proiect date diferite din punctul de vedere al gradului calității și cantității.

Exemplu de bună practică: Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj Napoca: Datele cantitative necesare cercetării efectuate de participanții la proiect se regăsesc pe site-ul Universității.

2. Lipsa flexibilității instituționale

Unul dintre aspectele subliniate de participanți a fost importanța flexibilității în acordarea locurilor alocate studenților romi. În mai multe instanțe locurile alocate sunt împărțite la nivel instituțional între facultăți diferite, dar nu sunt corelate ulterior cu cererea efectivă pentru aceste locuri. Multe dintre locurile alocate astfel “se pierd” și nu mai ajung la beneficiarii previzionați. Din motive încă nedeterminate (cercetări în acest sens lipsesc) preferințele beneficiarilor de politici afirmative în învățământul superior vizează în cele mai multe cazuri domeniile umaniste, în special Dreptul, Științele Politice și Sociologia.

Posibilitatea de a “comuta” locurile alocate între facultăți, în funcție de cerere nu se regăsește în toate universitățile. De exemplu, în cazul Universității din Craiova această flexibilitate nu există. În cazul Universității Babeș-Bolyai flexibilitatea există și poate fi folosită inclusiv între cele două examene de admitere (studenții care au susținut în prima sesiune de admitere examene pot cere comutarea pe alte locuri până la începerea celei de-a doua sesiuni de examene pentru admitere).

Exemplu de bună practică: În cazul Universității de Vest din Timișoara flexibilitatea este crescută. Astfel locurile rămase neocupate în cadrul unor facultăți (Arte și Design: 2 locuri alocate, 0 ocupate; Matematică 2 locuri alocate, 0 ocupate; de asemenea în cadrul Facultăților de Fizică și Informatică nu s-au ocupat locurile alocate) au fost alocate altora (Economie și Administrare: 2 locuri alocate, 4 locuri ocupate; Științe Politice: 2 locuri alocate, 6 ocupate; Sociologie: 2 locuri alocate, 5 ocupate; Drept: 2 locuri alocate, 7 ocupate)

3. Lipsa monitorizării gradului de integrare și problemelor specifice întâmpinate de beneficiarii locurilor alocate și instituțiile de învățământ superior

Un aspect problematic în ceea ce privește implementarea acestor politici la nivelul universităților vizează lipsa monitorizării situației studenților adminiși pe locurile alocate minorității romi. Dincolo de întocmirea de baze de date transparente și centralizate cantitative cu privire la numărul studenților adminiși, orientările academice ale acestora, sau gradul de promovabilitate se impune monitorizarea integrării efective ale acestora în mediul universitar.

Astfel, nu sunt disponibile date cu privire la adaptarea acestora, la dificultățile pe care le întâmpină. Astfel de informații pot fi obținute prin o multitudine de căi, nici una dintre ele nefiind folosită de universitățile cercetate: cercetări interne, punerea la dispoziția studenților a unui mentor/coordonator care să le urmărească și faciliteze integrarea într-un mediu universitar dominat covârșitor de studenți aparținând etniei majoritare. Nu sunt organizate evenimente informale în cadrul cărora să poată fi monitorizate interacțiunile dintre studenți și dintre studenți și profesori. Nu sunt implementate politici coerente de susținere a studenților romi pe parcursul anilor universitari, nici nu există metode de susținere a acestor politici (ghiduri de bună practică, strategii, recomandări).

În cazul în care capacitatea instituțională a universităților sau resursele disponibile limitează posibilitatea unei astfel de monitorizări, ea poate fi îndeplinită prin terțe părți, respectiv asociații sau organizații non-guvernamentale care lucrează în domeniu și în strânsă legătură eventual cu comunitățile de romi din care provin studenții. Colaborarea între ONG-uri sau asociații ale studenților romi și universități nu este întotdeauna susținută.

Bune practici: Colaborarea dintre Romano Suno și Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj Napoca.

4. Vizibilizare insuficientă a locurilor alocate

Cercetările participanților au indicat că informațiile cu privire la locurile alocate studenților romi sunt deseori greu de găsit și accesat de către potențialii beneficiari. Această dificultate subliniază faptul că politicile afirmative pentru studenții romi trebuie corelate cu strategii de promovare dincolo de strict spațiul academic.

Legătura dintre comunitățile de romi cu mediul universitar, precum și monitorizarea gradului în care informațiile cu privire la locurile disponibile în universități, sunt variabile insuficient abordate. Participanții la proiect au folosit, pe lângă datele cantitative și cercetări calitative în cadrul cercetării lor: interviuri cu studenți romi aflați în mediul universitar vizat.

Universitățile au în general strategii de promovare a propriilor facultăți. Însă strategii de promovare specifice locurilor alocate studenților romi nu au putut fi identificate.

‘De SNSPA am aflat de pe internet și nu am beneficiat de locurile speciale pentru că am aflat mult prea târziu’- Interviu cercetare SNSPA

5. Locuri insuficiente alocate studenților romi

Deși în cadrul mai multor universități numărul locurilor pentru romi a fost constant suplimentat sau s-a menținut la același nivel, aceste date trebuie corelate cu capacitatea instituțională a fiecărei universități și cu numărul total de elevi. Astfel există

universități pentru care numărul locurilor alocate studenților romi s-a menținut constant în timp, chiar dacă cifra de școlarizare practic s-a dublat (de exemplu în cazul Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative, SNSPA București). De asemenea, sunt situații în care ocuparea locurilor variază considerabil în timp și se poate observa și o tendință descendentă.

Aspecte problematice privind impactul asupra studenților romi

1. Promovabilitatea uneori scăzută

Numărul studenților romi care accesează în primă fază locurile alocate este necesar să fie corelat cu numărul studenților romi care promovează efectiv anii universitari și absolvă ciclul cu licența. Gradul de promovabilitate variază considerabile (de la 10% în cadrul unor universități la 95% în cadrul altora)

Cauzele promovabilității scăzute care au fost constant invocate în cadrul cercetării în centrele universitare:

A. Cauze financiare

Populația romă se confruntă cu riscuri crescute în ceea ce privește riscul de sărăcie și sărăcie severă. Accesul pe piața muncii este în mai mare măsură restricționat și dificil. Aceste variabile, care subliniază dificultățile cu privire la incluziunea socială generală a minorității Roma, se reflectă și în alegerile studenților romi. Având puțin sau deloc sprijin financiar din partea părinților, care provin dintr-un grup vulnerabil la excluziune socială, strategiile de menținere în învățământul superior sunt drastic limitate. Studenții romi sunt deseori puși în situația de a renunța la studiu în favoarea găsirii unei slujbe

B. Lipsa integrării

Lipsa integrării în mediul academic este datorată atât percepțiilor studenților, cât și atitudinii profesorilor. Deseori beneficiarii politicilor afirmative internalizează atitudinile pe care le percep în jurul lor. În lipsa unor cercetări extinse, este dificil de estimat ponderea percepțiilor negative și impactul acestora asupra adaptării studenților în mediul universitar. Important de precizat este faptul că aceste așteptări sunt construite începând deseori cu ciclul pre-universitar.

Cu toate acestea se poate afirma că atât percepția negativă din partea studenților sau profesorilor aparținând populației majoritare, cât și lipsa de informare a acestora cu privire la specificul politicii afirmative privind locurile alocate studenților romi sunt variabile insuficient sau deloc abordate de universități. Nu există programe sau sesiuni de informare cu privire la specificitatea acestei politici sau la rațiunile care o motivează.

Percepții ale respondenților: Universitatea de Vest, Timișoara

1. acțiunile afirmative nu sunt considerate ca echitabile pentru majoritari ;
2. măsurile afirmative perpetuează atitudinile rasiste și au un efect negativ asupra stimei de sine a beneficiarilor;
3. beneficiarii au nevoie de suport suplimentar pentru a reuși;
4. acțiunile afirmative reduc competitivitatea;

**Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași:
percepții cu privire la cercetare**

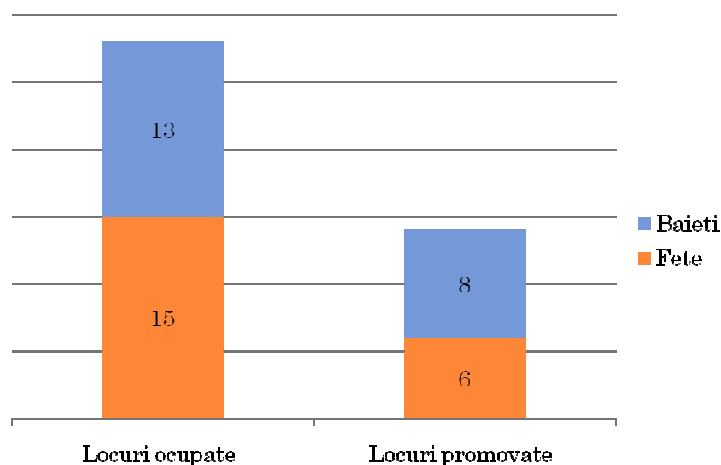
“am dori să menționez dificultatea pe care am întâmpinat-o în momentul în care i-am abordat pe acești studenți romi, inițial privindu-ne ca pe niște potențiali “inamici” dacă putem spune așa, și nu ca pe niște colegi dornici de a interacționa pentru a găsi o serie de soluții la problemele cu care se confruntă”.

C. În cazul femeilor rome, lipsa facilitării promovării prin măsuri specifice

Distribuția pe gen este favorabilă femeilor cu privire la **accesarea** locurilor alocate, dar nu întotdeauna și în termeni de **promovabilitate**. Lipsesc atât cercetările cu privire la această problemă, cât și măsuri specifice de monitorizare și încurajare a promovabilității printre studentele rome.

Cercetări anterioare au indicat faptul că tendința generală în învățământul românesc este de a avea mai multe femei care intră în sistemul de învățământ însă, pe măsură ce se înaintează în ciclurile de învățământ (pre-universitar, universitar, post-universitar- master sau doctorat) raportul dintre bărbați și femei se inversează în favoarea bărbaților. Lipsa unor politici care să se adreseze acestui dezechilibru este cu atât mai important în cazul femeilor provenind din minoritatea Roma, având în vedere realitățile specifice de gen din cadrul comunităților Roma.

Facultatea de Administrație Publică 2005-2010, SNSPA

2. Ne-asumarea identității de către studenții romi

În strânsă legătură cu gradul scăzut de integrare în cadrul mediului universitar, regăsit în cadrul prezentului raport la cauze ale gradului scăzut de promovabilitate am identificat și ne-asumarea identității de către studenții romi. Aceasta este un aspect distinct dar corelat cu adaptarea în noul mediu.

Lipsa asumării identității poate fi de asemenea corelată cu lipsa politicilor de informare cu privire la locurile alocate romilor. În cazul în care studenții vizați resimt atitudini negative din partea celor din jur, fie rasiste, fie negative la adresa politicilor afirmative, asumarea identității devine mai dificilă. Lipsesc cercetări sau date cu privire la natura și extinderea acestei dimensiuni.

Cauze determinate din cercetare:

- A. Teama de discriminare
- B. Atitudini discriminatorii ale colegilor sau profesorilor
- C. Așteptări și experiențe negative din învățământul primar sau liceal

Soluții propuse

Cercetările cuprinse în cadrul proiectului au produs o cantitate semnificativă de date, fie cantitative, fie calitative. Au fost folosite trei metode de lucru-etape separate : cercetările propriu-zise, dezbaterile și discuțiile dintre participanți și facilitatori și dezbaterile din cadrul conferinței ”*Politica locurilor pentru tinerii romi în universități – Soluții pentru succes*”. Punctul de plecare al discuției l-a constituit prezentarea concluziilor la care participanții au ajuns în cadrul workshop-urilor seminarului privind politica afirmativă. Obiectivul principal al acestei întâlniri a fost acela de a încuraja atât cooperarea între tinerii români și cei aparținând etniei rome în vederea propunerii unor soluții de eficientizare a sistemului locurilor alocate pentru tinerii romi în universități, cât și dialogul dintre aceștia și reprezentanții politici, cei ai ONG-urilor, precum și profesorii universitari. Din dezbaterile dezvoltate la conferință au fost urmărite două direcții: discutarea problemelor și dificultățile politicilor actuale pe de o parte și dezbaterile de posibile soluții și noi politici publice pentru viitor, pe de altă parte

Participanții la conferință au subliniat în special anumite aspecte ale politicilor afirmative pentru romi în sistemul universitar românesc:

- **Ne-asumarea identității pentru tinerii romi și atitudinile intolerante gasite in mediul universitar**

MT: Cred că proiectul nu trebuie să urmărească decât cazurile de discriminare ci și atitudinile de intoleranță care nu ar trebui acceptate. Pot să constat că în continuare există acțiuni intolerabile, stereotipuri în rândul studenților / studentelor, cel puțin în SNSPA (exemplul seminariilor cu dezbateri pe diferite teme în care observă atitudini de intoleranță)

Clubul Academic de Studii Europene

Programul Tineret în acțiune

DG Educație și cultură

Tineret

NP: Cea mai mare problemă a romilor în ultimii 10 ani este stigmatizarea. Orice ai face bine, nimeni nu ia în considerare. Un rom care a ajuns la un anumit nivel, s-a educat nu se mai întoarce în mediul din care a plecat. “Mass media nu te lasă să te ridici” își arată numai exemple negative, degeabă le arăt eu că am studenți. Studenții ar trebui angrenați într-un program de comunicare cu presa pentru a schimba această mentalitate; trebuie să vină din partea unui grup care să nu fie implicat politic.

- **Încurajarea prin programe și strategii a integrării studenților**

GD: Ar trebui să puneți niște recomandări și pentru asociațiile studențești. Am descoperit că regulamentele universitare sunt o mare necunoscută pentru consiliile studențești și studenți.

RR: Este important să stabilim scopul măsurilor afirmative. Cum măsurăm beneficiul? Este ușor să măsurăm beneficiul la nivel individual, însă politicile afirmative au fost construite pentru comunități și atunci cum măsurăm beneficiul adus comunității?

RR. Mi se pare importantă încurajarea dialogului între studenți de etnie și cei majoritari, dar și promovarea unui dialog cu instituțiile de învățământ superior a.i. să înțeleagă că această evaluare este necesară și este nevoie de transparență.

GD: propune mai degrabă un proces informal de mentorat în care masteranzii să ofere consiliere pentru cei de la nivel de licență iar aceștia să fie mentorați de doctoranzi. Dacă mai pui ceva în spatele universității aceasta va spune pas.

- **Încurajarea universităților să promoveze și să solicite alocarea de locuri pentru tinerii romi**

IGB: Universitatea primește un număr de locuri și apoi facultățile se războiesc între ele pentru distribuția locurilor. Din varii motive se întâmplă să nu ocupe aceste locuri. Facultatea nu are nici un interes să nu ocupe aceste locuri, pentru că așa își primește bani / finanțare pentru aceste locuri.

- **Evaluarea efectelor politicilor publice și monitorizarea acestora**

P. Z.: Un punct important de urmărit ar fi scopul pentru care au fost create aceste locuri. Au reușit să se integreze / să se angajeze?

GD: 2002 -1% romi cu studii universitare, creștere la toate nivelurile, rezultă politicile afirmative au produs efecte însă nu au fost evaluate niciodată.

Din studierea datelor obținute în cadrul cercetărilor și dezbaterile lor în cadrul conferinței *"Politica locurilor pentru tinerii romi în universități – Soluții pentru succes"* considerăm

că au reieșit două paliere separate care ar trebui vizate prin soluții și propuneri de politici viitoare:

1. Un prim palier vizează monitorizarea și evaluare politicilor afirmative existente.

Pachet de măsuri pentru monitorizarea și evaluarea politicilor universitare și a impactului politicilor asupra studenților beneficiari:

- Numirea unor mentori (dintre masteranzi sau doctoranzi) care să monitorizeze modul în care studenții se integrează
- Încurajarea creării unor baze de date la nivel universitar, centralizate și transparente
- Încurajarea schimbului de experiențe între universități
- Întocmirea unor ghiduri de bune practici pentru universități și organizarea de sesiuni de formare și informare cu personalul universitar (academic sau administrativ)
- Demararea unei cercetări la nivel național care să urmărească 1. numărul studenților care accesează aceste locuri, promovabilitatea, traseul ulterior al acestora pe piața muncii. 2. Dificultățile cu care se confruntă studenții pe tot acest parcurs 3. Dificultățile cu care se confruntă universitățile în implementarea și monitorizarea acestor politici.

2. Un al doilea palier vizează dezvoltarea de politici publice care să vină în sprijinul politicilor existente

Pachet de măsuri pentru integrare și monitorizare

- Cercetarea și combaterea efectelor discriminării din ciclul primar-liceal.
- Consiliere profesională și personală pentru studenții romi și consiliere și monitorizare specifică pentru femeile roma

- Reprezentanță a studenților romi în consiliile studențești.
- Numirea unor mentori informali pentru studenții romi
- Încheierea de parteneriate dintre Universități și ONG-uri care activează în domeniu pentru mai buna evaluare și cunoaștere a parcursului studenților romi beneficiari ai politicilor afirmative

Pachet de măsuri pentru acordarea și vizibilizarea locurilor alocate

- Flexibilitate în distribuirea locurilor pe facultăți
- Corelarea numărului de locuri alocate studenților romi cu cifra totală a studenților
- Includerea în campaniile de promovare ale fiecărei universități a informațiilor cu privire la locurile alocate pentru romi.

Pachet de măsuri pentru contracararea decalajelor financiare

- Locuri de cazare alocate studenților beneficiari în caminele universitare, cu prioritate.

Prevederi pentru asigurarea egalității de șanse din punctul de vedere al dimensiunii de gen

- Consiliere profesională și personală pentru studentele romi
- Locuri de cazare alocate studentelor cu copii în caminele universitare, cu prioritate.
- Înființarea de centre tip *day-care* pentru îngrijirea copiilor

Date de contact:

Clubul Academic de Studii Europene

www.europolity.ro

www.educatiazambeste.eu

educatiazamebeste@yahoo.com

educatiazambeste@europolity.ro

Echipa de proiect:

Minodora Igescu

Maria Lefegiu

Mihaela Mihai

Delia Stan